

Teixir l'autodeterminació

written by Ramon Breu i Pañella | 28 de febrer de 2021

L'Assemblea de Catalunya (1971-1977), la instància unitària antifranquista més potent, més valenta i més singular de tot l'Estat espanyol que va desafiar la dictadura franquista, recollia en el seu tercer punt programàtic el restabliment de les institucions i dels principis de l'Estatut de 1932 com a via per a arribar al ple exercici del dret a l'autodeterminació. Durant els primers anys de la democràcia, les forces progressistes van interpretar aquest punt de diferents maneres: unes com un punt d'inici per aprofundir en les llibertats nacionals de Catalunya; altres, en canvi, com un punt d'arribada; i fins i tot alguns sectors tot acceptant aquesta circumstància es posaren a mirar cap a una altra banda procurant dissimular o aigualir els limitats espais d'autonomia.

El projecte d'aprofundiment en l'autogovern va restar més o menys en estat letàrgic o ensopit fins a, com és sabut, l'any 2010 arran de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut anomenat de Miravet, prèviament retallat sense escrúpols per les Corts espanyoles. En aquell moment es va obrir una nova etapa que va donar pas a l'esclat d'un conjunt d'esdeveniments socials i polítics conegut com a procés independentista en el qual estem situats, i en el qual, en la meua opinió, trobo a faltar un element fonamental que podríem anomenar una cosa així com la pedagogia de l'autodeterminació.

La història contemporània del nostre país ens mostra de forma diàfana que els grans èxits de les forces socialment avançades han vingut sempre precedides de períodes en què de manera tenaç, persistent i infatigable s'ha dut a terme una feina laboriosa des del carrer, des del teixit cívic i associatiu, des del món laboral, des d'instàncies educatives, professionals i culturals per concretar els beneficis de la situació on es volia arribar, de la necessitat de convèncer la

majoria de la ciutadania que era millor incorporar-se activament o passiva al nou moviment transformador.

Aquest procés pedagògic el trobem al final de la Dictadura de Primo de Rivera, quan des dels ateneus, entitats culturals o cooperatives de pobles i ciutats s'iniciarà una dinàmica que arrossegarà els homes i dones del nostre país cap al 14 d'abril de 1931 amb la proclamació de la Segona República. Una conjuntura semblant la trobem a les acaballes del franquisme en el moment en què l'Assemblea de Catalunya, que abans esmentava i que enguany es compleixen 70 anys de la seva fundació, fou capaç sense sectarisme de coordinar sectors sindicals, professionals, intel·lectuals, estudiantils i associatius, teixint innumbrables petites assemblees unitàries a tots els indrets de Catalunya, que explicaven per què era important deixar de banda la dictadura i intentar el canvi democràtic.

Estic segur que és justament aquesta baula la que ens cal per avançar en l'autodeterminació. Ni l'estirabot a Twitter, ni esquinçar-se les vestidures del purisme, ni l'agitació de cap de setmana ens ajudaran a recórrer un camí tan complex com el del dret a l'autodeterminació des de l'interior de l'Estat espanyol. No n'hi ha prou en tenir raó per aconseguir allò que vols. La independència de Catalunya és una reparació històrica, un exercici de sensatesa, d'acord, però cal demostrar que també esdevindrà una situació en què la majoria de la ciutadania en sortirà guanyant des del punt de vista de l'educació, del medi ambient, de la riquesa del país, de la igualtat, de la dignificació dels barris i de la terra, de les infraestructures, de les lleis humanitzadores, i dels drets i deures democràtics. I tot això s'ha d'explicar de forma pacient i rigorosa, fent esvaïr els temors dels qui es miren l'autodeterminació amb por o menyspreu.

Per aconseguir una majoria favorable al dret a la independència s'ha de teixir prèviament la independència des del carrer, des de les entitats, des de l'entramat cultural i

cívic. El contacte humà directe i pedagògic, l'explicació independentista com a alternativa als reptes de present i de futur, la gestió eficaç i transparent des dels ajuntaments, o l'audàcia i la imaginació des de l'entramat associatiu i cultural... Tot això és molt més poderós que el xantatge, les maniobres mediàtiques o les operacions d'estat de tota índole.